

TALIANČINA
 (-: U Ruksaka :-)
www.ruksak.sk

Pracovná (postupne doplňovaná) verzia
 mojich osobných študijných materiálov.
 = aktualizované v marci 2023 =

Talianska gramatika

Grammatica italiana

Obsah Indice

Osobné zámená podmetové / Pronomi personali soggetto
 Privlastňovacie zámená / Possessivi
 Určitý a neurčitý člen / Articolo determinativo ed indeterminativo
 Podstatné mená / Sostantivi
 Prídavné mená / Aggettivi
 Príslovky / Avverbi
 Prítomný čas (indikatív) / Indicativo presente
 Zdvorilostná forma / Forma di cortesia
 Zvratné slovesá / Verbi riflessivi
 Neosobná forma / Forma impersonale
 Prítomný (priebehový) čas / Presente progressivo
 „Chystať sa“ / „Stare per“
 Rozkazovací spôsob / Imperativo
 Minulý čas (blízky minulý, ukončený) / Passato prossimo
 Minulý čas (nedokonalý) / Imperfetto
 Passato prossimo o imperfetto con dovere, potere, volere
 Predminulý čas / Trapassato prossimo
 Dávny minulý čas / Passato remoto
 Podmieňovací spôsob jednoduchý / Condizionale semplice
 Podmieňovací spôsob zložený / Condizionale composto
 Budúci čas jednoduchý / Futuro semplice
 Budúci čas predchádzajúci (predbudúci, zložený) / Futuro anteriore
 Konjunktív / Conjuntivo
 Prítomný konjunktív / Conjuntivo presente
 Minulý konjunktív / Conjuntivo passato
 Konjunktív imperfetta / Conjuntivo imperfetto
 Predminulý konjunktív / Conjuntivo trapassato
 Porovnanie základných časov / Comparazione dei tempi elementari
 Vyjadrovanie prítomnosti / Eloquio di presente
 Vyjadrovanie minulosti / Eloquio di passato

Vyjadrovanie pádu v taliančine / Casi in italiano
 Predložky / Preposizioni
 Aký? / Come, che, quale?
 Ten, pekný / Quello, bello

Veľa, málo, toľko, priveľa / Molto, poco, tanto, troppo
Krátenie vedľajších predmetných viet / Abbreviazione delle frasi...
Zápor / Negazione
Vzťažné zámená „che“, „cui“, „chi“, „il quale“ / Pronomi relativi
Zámená / Pronomi
Častica „ci“ / Particella „ci“
Častica „ne“ / Particella „ne“
Sloveso „andarsene“ a „farcela“ / Verbo „andarsene“ e „farcela“
Porovnávanie (komparatív = 2. stupeň) / Comparativo
Superlatív relatívny (3. stupeň) / Superlativo relativo
Superlatív absolútny / Superlativo assoluto
Nepravidelné stupňovanie / Comparazione irregolare
Základné číslovky, počítanie / Numerali cardinali, conto
Radové číslovky / Numerali ordinali
Zlomky, percentá, desatinné čísla / Frazioni, percentuali, numerali decimali
Váha, miera, objem / Peso, misura, capacità
Hodiny / Ore
Dátum, mesiace, dni v týždni / Data, mesi, giorni della settimana

obsah

Osobné zámená podmetové Pronomi personali soggetto

= **sloveso nemusí byť sprevádzané osobným zámenom** (osobné zámená sa pri slovesách používajú len pri zdôraznení osoby „*Io sono italiano, tu sei ceco.*“)

<u>1. osoba</u>	io	ja	noi	my
<u>2. osoba</u>	tu	ty	voi	vy
<u>3. osoba</u>	lui / egli	on	loro	oni
	lei / ella	ona	loro	ony
	esso	to (vec - muž. rod / zvier)	essi	oni (osoby/veci - muž. rod)
	essa	to (vec - žen. rod)	esse	tieto (žen. rod)
<u>Vykanie</u>	Lei	Vy		
	Ella	Vy		

= v spisovnej/knižnej taliančine sa pre 3. osobu vo funkcii podmetu používajú aj zámená **egli/ella** (osoby), **esso/essa** (veci) a v množnom čísle **essi/esse**)

egli stesso on sám
entrambi obaja/obe

obsah

Privlastňovacie zámená Pronomi possessivi

= **stoja väčšinou s určitým členom**

= **bez člena sú názvy blízkych príbuzných** (mio padre, mio figlio)

= názvy blízkych príbuzných sú s členom ak sú v množnom čísle (i miei figli), s prídavným menom (il mio piccolo fratello), zdrobneliny (la mia sorellina) so zámenom loro (il loro figlio)

Mužské (jednotné číslo):

Ženské (jednotné číslo):

il mio **il nostro**

la mia **la nostra**

il tuo	il vostro	la tua	la vostra
il suo	il loro	la sua	la loro

Mužské (množné číslo):**Ženské** (množné číslo):

i miei	i nostri	le mie	le nostre
i tuoi	i vostri	le tue	le vostre
i suoi	i loro	le sue	le loro

obsah

Určitý a neurčitý člen

Articolo determinativo ed indeterminativo

= **určitý člen** sa používa tam, kde **ide o osobu/vec známú, bližšie určenú**, o ktorej sa už hovorilo, alebo jej známosť vyplýva z kontextu alebo situácie

Určitý mužskýJednotné číslo**il**
l´
loMnožné číslo**i**
gli
gli

(il gatto, i gatti)

= začína spoluhláskou

(l´ amico, gli amici)

= začína samohláskou

(lo studente, gli studenti, lo sport, lo zaino, lo psicologo, gli yogurt)

= začína s + spoluhláska, začína z alebo gn**Určitý ženský**Jednotné číslo**la**
l´Množné číslo**le**
le

(la signora, le signore)

= začína spoluhláskou

(l´ isola, le isole)

= začína samohláskou

= **neurčitý člen** sa používa tam, kde **ide o osobu/vec neznámú, bližšie neurčenú**, o ktorej hovoríme prvý krát

Neurčitý mužskýJednotné číslo**un**
un
unoMnožné číslo**dei**
degli
degli

(un cane, dei cani)

= začína spoluhláskou

(un albero, degli alberi)

= začína samohláskou

(uno studente, degli studenti, uno sport, uno zaino)

Neurčitý ženskýJednotné číslo**una**
un´Množné číslo**delle**
delle

(una casa, delle case)

= začína spoluhláskou

(un´ isola, delle isole)

= začína samohláskou

Člen sa nepoužíva:

= u vlastných mien osôb a miest (Giorgio lavora a Roma.)

= v oslovení (Buongiorno professore.)

= v prísudku, ak ide o národnosť, titul, funkciu a pod. (Carlo è ceco.)

= v niektorých spojeniach s predložkou „in“ (vado in Italia in treno, lavora in banca, torniamo in albergo)

Delivý člen**= vyjadruje neurčitú časť celku, neurčité množstvo**

= delivý člen sa môže vynechávať po predložkách (Ho parlato con amici.), po zápore (Non ho soldi.), v otázke (Vuoi una birra o vino?)

= podstatné mená s delivým členom sa nahrádzajú časticou **ne** (Hai comprato **della** frutta? **Ne** ho comprata.)Ho comprato **del** formaggio. Kúpil som syr (trochu syra).Ho invitato **degli** amici. Pozval som nejakých priateľov. (= tu je to v pozícii neurčitého člena v množnom čísle)

Podstatné mená (koncovky) **Sostantivi (desinenze)**

Mužské podstatné mená končiace na **-o** menia v množnom čísle koncovku na **-i**
(il libro – i libri, il ragazzo – i ragazzi)

Ženské podstatné mená končiace na **-a** menia v množnom čísle koncovku na **-e**
(la ragazza – le ragazze, la pizza – le pizze)

Koncovky ženského rodu uchovávajú vždy tvrdú výslovnosť **-che**
(l' amica – le amiche, ceca – ceche)

Mužské i ženské podstatné mená končiace na **-e** menia v množnom čísle koncovku na **-i**
(il ristorante – i ristoranti, la madre – le madri)

Ženské podstatné mená končiace na **-tà a -tù** sa v množnom čísle koncovku nemenia
(la città – le città, la gioventù – le gioventù)

Mužské i ženské podstatné mená končiace na **-sco** majú v množnom čísle vždy tvrdú výslovnosť
(il tedesco – i tedeschi, la tedesca – le tedesche)

Niektoré krátke, skrátene alebo prebraté podstatné mená nemenia v množnom čísle koncovku
(la radio – le radio, la foto – le foto, il bar – i bar)

Podstatné mená končiace na **-ista** môžu byť mužské aj ženské. V mn. čísle sa už rody rozlišujú (-i/-e)
(l' artista = umelec/umelkyňa, il/la dentista = zubár/zubárka)

Podstatné mená končiace na **-co** a **-go**
= ak je prízvuk na druhej slabike od konca, v množno čísle sa pridáva „h“ (il ceco – i cechi), okrem výnimiek (amici, nemici, porci, greci)
= ak je prízvuk na tretej slabike od konca, v množnom čísle sa „h“ nepridáva (tecnico – tecnici)

Na niektoré koncovky podstatných mien platia rôzne **výnimky**.
(la crisi – le crisi, la mano – le mani, l' uomo – gli uomini, il uovo – le uova, il dito – le dita, il braccio – le braccia, il labbro – le labbra)

= názvy miest sú vždy ženského rodu

= pred vlastným menom odpadáva koncové „e“ (signore - signor Neri, professore - profesor Rossi)

Prídavné mená (koncovky) **Aggettivi (desinenze)**

= prídavné mená ako prívlastok **stoja väčšinou za podstatným menom a zhodujú sa v rode a čísle**
(vino rosso, studenti cechi, nuova scheda telefonica)

= pred podstatné meno sa dávajú tie prídavné mená, ktoré vyjadrujú nejakú stálu vlastnosť, vyjadrujú subjektívny názor alebo majú prenesený význam, a väčšinou sa to týka prídavných mien ako bello, buono, cattivo, brutto, grande, piccolo... (il piccolo uomo – malý (nevýznamný) človek, l' uomo piccolo – malý človek (postavou))

Mužské prídavné mená končiace na **-o** menia v množnom čísle koncovku na **-i**

Prídavné mená končiace na **-co** a **-go**

= ak je prízvuk na druhej slabike od konca, v množno čísle sa pridáva „h“ (ceco – cechi), okrem výnimiek (nemici, greci)

= ak je prízvuk na tretej slabike od konca, v množnom čísle sa „h“ nepridáva (tecnico – tecnici)

Ženské prídavné mená končiace na **-a** menia v množnom čísle koncovku na **-e**
Koncovky ženského rodu si uchovávajú tvrdú výslovnosť (simpatica – simpatiche, lunga – lunghe)

Mužské i ženské prídavné mená končiace na **-e** menia v množnom čísle koncovku na **-i**

obsah

Príslovky Avverbi

= tvoria sa pomocou prípony – **mente**, ktorú sa pripájajú k prídavnému menu

= ak končí na **-e** semplice semplice + **mente** = **semplicemente** (jednoducho)
= ak končí na **-o/-a** vero/vera vera (ž.rod) + **mente** = **veramente** (skutočne)

= ak končí na **-le, -re** (aj leggero) vypúšťa sa koncová samohláska
normale normal + **mente** = **normalmente** (normálne)
leggero legger + **mente** = **leggermente** (ľahko)

= ako príslovky sa užívajú aj niektoré prídavné mená (veloce = rýchly/rýchlo)

obsah

Prítomný čas (indikatív) Indicativo presente

Verbi regolari (pravidelné)

I. slovesná trieda
slovesá na **-are**

am**are**

am**o** am**iamo**
am**i** am**ate**
am**a** am**ano**

II. slovesná trieda
slovesá na **-ere**

ved**ere**

ved**o** ved**iamo**
ved**i** ved**ete**
ved**e** ved**ono**

III. slovesná trieda
slovesá na **-ire**

ap**ire**

ap**ro** ap**riamo** cap**isco** cap**iamo**
ap**i** ap**rite** cap**isci** cap**ite**
ap**e** ap**rono** cap**isce** cap**iscono**

cap**ire** (-isco)

Verbi irregolare (nepravidelné)

andare (ísť)

vado **andiamo**
vai **andate**
va **vanno**

stare (byť, mať sa)

sto **stiamo**
stai **state**
sta **stanno**

fare (robiť)

faccio **facciamo**
fai **fate**
fa **fanno**

= slovesá končiace na **-care** a **-gare** si zachovávajú stále tvrdú výslovnosť! Mení sa pravopis = vkladá sa písmeno „h“ (io cerco, tu cerchi, io pago, noi paghiamo)

essere (byť)

sono **siamo**
sei **siete**
è **sono**

avere (mať)

ho **abbiamo**
hai **avete**
ha **hanno**

volere (chcieť)

voglio **vogliamo**
vuoi **volete**
vuole **vogliono**

potere (môcť)

posso **possiamo**
puoi **potete**
può **possono**

dovere (musieť)**sapere** (vedieť)devo
devi
devedobbiamo
dovete
devonoso
sai
sasappiamo
sapete
sanno

obsah

Zdvorilostná forma Forma di cortesia

= zdvorilostná forma (vykanie) sa tvorí **pomocou 3. osoby**

Lei è...	Vy ste... (vykanie)	jednotné číslo (3. osoba j. č.)
voi siete...	vy ste...	množné číslo
loro sono...	vy ste... (veľmi formálne vykanie)	množné číslo

Lei ha...	Vy máte... (vykanie)	jednotné číslo (3. osoba j. č.)
voi avete...	vy máte...	množné číslo
loro sono...	vy máte... (veľmi formálne vykanie)	množné číslo

obsah

Zvratné slovesá Verbi riflessivi

= skoro všetky talianske slovesá môžu mať zvratnú formu

= **v passate proximie majú všetky zvratné slovesá pomocné sloveso essere!****alzarsi** (vstať, nadvihnúť sa)**alzarsi** v minulom čase (passato prossimo)**mi** alzo
ti alzi
si alza**ci** alziamo
vi alzate
si alzano**mi** sono alzato/a
ti sei alzato/a
si è alzato/a**ci** siamo alzati/e
vi siete alzati/e
si sono alzati/e**Mi** alzo sempre alle sei.Marta e Carlo **si** vedono ogni sabato.

= pri zložených slovesách sú dve možnosti:

Domani **mi** devo alzare presto.Domani **devo** alzarmi presto.

obsah

Neosobná forma Forma impersonale

= používa sa **len v 3. osobe (podmet nemusí byť vyjadrený)**

Piove. (Prší.) Grandina. (Padajú krúpy.) Nevica. (Sneží.)

= **si + sloveso v 3. osobe j. č.**= **vyjadruje deje všeobecné, spoločné mnohým osobám**Alle feste **si** canta e **si** balla. D' estate **si** beve più che d' inverno.= **so slovesami essere a diventare sa musí dať prídavné meno do množného čísla!**Quando **si** è nervosi **i** è difficile dormire. Se **si** mangia troppo **si** diventa grassi.= **ci + si + sloveso v 3. osobe j. č.** = pri zvratných slovesách

(In Italia **ci si** sposa sempre più tardi.)

obsah

Prítomný (priebehový) čas Presente progressivo

= **práve teraz, v tomto momente**

= **stare + gerundio** (sto camminando, sto scrivendo, sto partendo)

= **are/ando, ere/endo, ire/endo**

= **niektoré slovesá sa tvoria podľa prvej osoby** (bevo-bevendo, faccio-facendo, dico-dicendo)

obsah

„Chystať sa“ „Stare per“

= **niečo sa chystám spraviť hneď teraz, schyl'uje sa k niečomu** (sto per arrivare, sta per piovere)

= **stare per + neurčitok**

obsah

Rozkazovací spôsob Imperativo

= **používa sa pri dávaní príkazov alebo rád**

= **pri osobách tu, noi, voi je väčšinou rovnaký tvar ako v oznamovacej vete**

Aprite la finestra, fa caldo!

Telefoniamo a Fabio!

Metti a posto quel libro!

Non telefoniamo a Marco!

= **ale v 2. osobe j. č. sa slovesá na -are končia -a**

Parla più lentamente che non capisco.

Scusa ma non posso venire con te oggi.

= **ale v 2. osobe j. č. sa pri negatívnom imperatíve používa neurčitok**

Non parlare così veloce che non capisco!

Non mettere a posto quel libro!

Non finire di studiare!

= **slovesá essere, avere, sapere majú v 2. osobe nepravidelný tvar**

	<u>tu</u>	<u>voi</u>
essere	sii	siate
avere	abbi	abbiate
sapere	sappi	sappiate

= **slovesá andare, dare, fare, stare, dire majú v 2. osobe j. č. nepravidelný (skrátенý) tvar**

	<u>tu</u>
andare	va' /vai
dare	da' /dai
fare	fa' /fai

stare **sta´ / stai**
dire **di´**

= v zdvorilostnej (formálnej) forme sa používa tvar prítomného konjunktívu (zámená sú vždy pred slovesom)

Lei am**i**/ved**a**/apr**a**...

Scusi, non fumi qui, per favore.
Prego signore, si accomodi.

Loro am**ino**/ved**ano**/apr**ano**

Signori, parlino più piano, per favore. (Málo sa používa.)

= s priamymi a nepriamymi zámenami a časticami „ci“ a „ne“ sa vždy sloveso spája

Andiam**oci**!
Guard**ali**!
Ditem**i**!
Parlat**ene**!

= pri nepravidelných slovesách andare, dare, fare, stare, dire sa v spojení so zámenami zdvojuje spájajúce písmeno (okrem -gli)

Da**mmi** una mano.
Di**mmi** tutto!
Va**cc**i domani.
Di**gli** tutto.

= pri negatívnom imperatíve sú dve možnosti postavenia zámena

Allora non **lo** bere!
Allora non ber**lo**!

obsah

Minulý čas (blízky minulý, ukončený) **Passato prossimo**

- = **blízka minulosť** (včera, minulý týždeň...)
- = **ukončený dej** (vstúpil som, skončil, otvoril som...)
- = **essere/avere + prídavné minulé významového slovesa**
- = **are/ato** (parlare = parlato), **ere/uto** (sapere = saputo), **ire/ito** (finire = finito)

Pomocné sloveso AVERE (pri väčšine sloviach)

= slovesá s avere končia vždy na **-o** (ho lavor**ato**, abbiamo scritt**o**)

= **priamy predmet** (chi? che cosa?)

(*ho studi**ato** italiano*)

= **nepriamy predmet** (a chi?)

(*Avevo telefon**ato** a Maria.*)

= **nedá sa dať predmet**

(*Stanotte **hai** russato!*)

= **pohyb sám o sebe, spontánna činnosť**

= viaggiare, ballare, lavorare, dormire...

Pomocné sloveso ESSERE

= slovesá končia na **-o/a, i/e**

(**sono** arrivato/a, **siamo** arrivati/e)

= **zvrtné slovesá**

(**mi sono** lavato)

= **ak nie je priamy predmet**

(questa borsa **è** costata molto)

= **slovesá pohybu (= smer, cieľ)**

(**siamo** andati al mare)

= andare, venire, arrivare, partire, tornare, entrare, uscire, cadere, giungere, salire, scendere...

= **slovesá stavu**

(Renata **è restata** a casa)

= essere, stare, restare, rimanere, esistere, passare...

= **slovesá zmeny**

(la festa **è finita** a mezzanotte)

= diventare, morire, nascere, invecchiare, iniziare, cominciare, finire, riuscire...

= **slovesá neosobné**

(Luca mi **è sembrato** un po' triste)

= piacere, dispiacere, bastare, parere, succedere, sembrare...

= niektoré **slovesá** možno použiť **s avere aj essere** (verbi transitivi e intransitivi)

Ho **corso** tutto il giorno.

x

Sono **corso** alla stazione.

Ho **cambiato** idea.

x

Il tempo è **cambiato**.

Ho **finito** il lavoro.

x

La lezione è **finita**.

= niektoré slovesá sú nepravidelné (fare = fatto, essere = stato...)

essere (byť)

sono stato/a

sei stato/a

è stato/a

siamo stati/e

siete stati/e

sono stati/e

avere (mať)

ho avuto

hai avuto

ha avuto

abbiamo avuto

avete avuto

hanno avuto

andare (ísť)

sono andato/a

sei andato/a

è andato/a

siamo andati/e

siete andati/e

sono andati/e

fare (robiť)

ho fatto

hai fatto

ha fatto

abbiamo fatto

avete fatto

hanno fatto

obsah

Minulý čas (nedokonalý) Imperfetto

= **neukončený dej v minulosti, neohraničený časom** (era in casa)

= **trvanie alebo opakovanie deja** (di solito andavo..., non studiavo molto..., venivo ogni giorno..)

= **popis stavu alebo situácie** (il tempo era bello, avevo i capelli biondi, sentiva bene)

= **viac súčasných dejov** (lui scrivevo e cantavo)

= **po slove „mentre“** (mentre camminavo)

= **rozprávka** (c'era una volta)

= **dianie v konkrétnej chvíli v minulosti**, s vyjadrením **stare + gerundium** (**stavo** camminando)

= **s vyjadrením „stare per“** (**stavo per** entrare... chystal som sa vojsť...)

= imperfektum vyjadruje **dej trvajúci v minulosti, do ktorého môžu vstupovať ďalšie jednorázové deje**, vyjadrené passatom prossimom alebo iným minulým časom

Verbi regolari (pravidelné)

slovesá na **-are**

parlavo

parlavamo

parlavi

parlavate

slovesá na **-ere**

ripetevo

ripetevamo

ripetevi

ripetevate

slovesá na **-ire**

capivo

capivamo

capivi

capivate

parl**ava**parl**avano**ripet**eva**ripet**evano**cap**iva**cap**ivano****Verbi irregolari (nepravidelné)****essere****ero** **eravamo****eri** **eravate****era** **erano****fare**

facevo

facevi

faceva

dire

dicevo

dicevi

diceva

bere

bevevo

bevevi

beveva

bevevamo

bevevate

bevevano

POROVNANIE passata prossima a imperfetta:Oggi alle otto **lavoravo** ancora.

= dej neukončený, prebiehajúci v minulosti

Oggi **ho lavorato** fino alle otto.

= dej ukončený, časovo ohraničený, ktorý už prebehol

Mentre lui **dormiva** io **studiavo**.

= dva alebo viac neukončených dejov, prebiehajúcich súčasne

Prima **ho dormito** e dopo **ho studiato**.

= dva alebo viac ukončených dejov, ktoré prebehly postupne jeden za druhým

Leggevo il giornale quando tu sei entrato.

= dej prebiehajúci v dobe, keď zasiahol dej jednorazový (v passate prossime)

Tu **sei entrato** quando io leggevo il giornale.

= dej hlavný, ku ktorému došlo na pozadí deja vedľajšieho (v imperfekte)

obsah

**Passato prossimo o imperfetto
con dovere, potere, volere**= použitie passata prossima alebo imperfetta pri pomocnom slovese dovere, potere alebo volere mení zmysel vety („istotu“, či sa to stalo alebo nie)**passato prossimo**= **stalo sa to na 100%**

Ho dovuto studiare... e io ho studiato tre ore.

imperfetto= **nie je isté, či sa to stalo alebo viem, že sa to nestalo**

Dovevo studiare... ma sono andato a casa.

obsah

**Predminulý čas
Trapassato prossimo**= **dej v minulosti, ktorý sa stal/bol ukončený pred iným minulým dejom**= **essere/avere v imperfekte + prídavné minulé významového slovesa****È accaduto** quello che **avevo detto**.Quando **sono arrivato** alla stazione, il treno **era** già **partito**. (...už „bol odídený“)

obsah

Dávny minulý čas!

Passato remoto!

- = používa sa na vyjadrenie dejů, ktorý sa stal vo vzdialenej minulosti a nemá žiadny vzťah k prítomnosti (napr. ukončené historické udalosti, historické fakty)
- = používa sa najmä v písanom prejave (v hovorovej reči sa používa väčšinou passato prossimo, len v južnom Taliansku sa niekde používa passato remoto aj v hovorovej reči)
- = v literárnych dielach je dej písaný v passate remote, v priamej reči sa používa passato prossimo
- = ukončený historický dej je v passate remote a neukončený/časovo neurčený je v imperfette

Verbi regolari (pravidelné)

slovesá na **-are**

amare

am**ai**

am**asti**

am**ò**

am**ammo**

am**aste**

am**arono**

slovesá na **-ere**

(väčšinou nepravidelné)

credere

cred**ei/-etti**

cred**esti**

cred**é/-ette**

cred**emmo**

cred**este**

cred**erono/-ettero**

slovesá na **-ire**

aprire

apri**ii**

apri**isti**

apri**i**

apri**immo**

apri**iste**

apri**irono**

Verbi irregolari (nepravidelné)

essere

fui

fosti

fu

fummo

foste

furono

avere

ebbi

avesti

ebbe

avemmo

aveste

ebbero

obsah

Podmieňovací spôsob jednoduchý Condizionale semplice (condizionale presente)

- = **zdvorilostná fráza** (mohli by ste...)
- = **želanie** (chcel by som...)
- = **dávanie rád** (ja by som to urobil...)
- = **nie 100% informácia** (asi, údajne...)
- = vyjadrenie pochybnosti (snád' príde...)

Vorrei studiare la lingua italiana, **ma non** ho tempo, perchè ho molto lavoro. (Chcel by som... ale...)

Avremmo discutere piú della nostra vita. (Mali by sme...)

Pietro **verrebbe** domani. (...má prísť zajtra/ snád' príde zajtra.)

Mi piacerebbe...

Páčilo by sa mi...

Sarebbe meglio...

Bolo by lepšie...

Sarebbe bello...

Bolo by pekné...

Mi interesserebbe...

Zaujímalo by ma...

Verbi regolari (pravidelné)

slovesá na **-are**

am**erei**

am**eresti**

am**erebbe**

am**eremmo**

am**ereste**

am**erebbero**

slovesá na **-ere**

prend**erei**

prend**eresti**

prend**erebbe**

prend**eremmo**

prend**ereste**

prend**erebbero**

slovesá na **-ire**

apri**irei**

apri**iresti**

apri**irebbe**

apri**iremmo**

apri**ireste**

apri**irebbero**

Verbi irregolari (nepravidelné)

essere

sarei

saresti

sarebbe

saremmo

sareste

sarebbero

avere

av**rei**

av**resti**

av**rebbe**

av**remmo**

av**reste**

av**rebbero**

obsah

Podmieňovací spôsob zložený Condizionale composto (condizionale passato)

- = **nezrealizovaná udalosť z minulosti** (chcel som, ale nedalo sa... nespravil som to...)
- = **nie 100% informácia z minulosti** (asi, údajne... sa stalo)
- = **budúci čas v minulosti** (hovoril, že ti zavolá...)
- = **avere/essere (v podmienovacom spôsobe) + prídavné minulé významového slovesa**

Avrei voluto comprare un 'auto nuova, **ma non** avevo i soldi. (Chcel som... ale...)

AVERE

av**rei** parlato

av**resti** parlato

av**rebbe** parlato

av**remmo** parlato

av**reste** parlato

av**rebbero** parlato

ESSERE

sarei and**ato/a**

saresti andato/a

sarebbe andato/a

saremmo and**ati/e**

sareste andati/e

sarebbero andati/e

obsah

Budúci čas jednoduchý Futuro semplice

- = **možný dej v prítomnosti alebo budúcnosti** (Potrebbe aiutarmi? = Mohli by ste mi pomôcť?)
- = **predpoklad, predpoveď, plán** (asi bude..., pôjdem...)
- = **neistá mienka v prítomnosti** (Sarà malato. = Je asi chorý./Bude chorý.)
- = **príkaz alebo rada** (Lo farai subito. = Urobíš to hneď./Budeš to robiť hneď.)

= slovesá na **-are** menia koncovku „a“ na „e“ (parlare – parlerò)

Verbi regolari (pravidelné)

amare

am**erò**

am**erai**

am**erà**

am**eremo**

am**erete**

am**eranno**

prendere

pre**nderò**

pre**nderai**

pre**nderà**

pre**nderemo**

pre**nderete**

pre**nderanno**

aprire

ap**rirò**

ap**rirai**

ap**rirà**

ap**riremo**

ap**rirete**

ap**riranno**

Verbi irregolari (nepravidelné)

essere

sarò

sarai

sarà

saremo

sarete

saranno

avere

av**rò**

av**rai**

av**rà**

av**remo**

av**rete**

av**ranno**

= niektoré nepravidelné slovesá strácajú samohlásku

sapere: **saprò**

potere: **potrò**

dovere: **dovrò**

andare: **andrò**

vedere: **vedrò**

vivere: **vivrò**

godere: **godrò**

= niektoré nepravidelné slovesá strácajú spoluhlásku a samohlásku a zdvojujú „r“

rimanere: **rimarrò**

venire: **verrò**

volere: **vorrò**

volere

vorrò

vorrà

vorrà

vorremo

vorrete

vorranno

= slovesá na -care a -gare zachovávajú tvrdú výslovnosť a slovesá na -ciare a -giare strácajú „i“

cercare: **cercherò**

pagare: **pagherò**

mangiare: **mangerò**

cominciare: **comincerò**

= **budúci čas sa dá vyjadriť aj prítomným časom**

Ti telefono. = Zavolám ti.

Stasera rimango a casa. = Dnes večer zostanem doma.

Ci vediamo domani. = Uvidíme sa zajtra.

= **budúci čas sa dá vyjadriť aj pomocou modálneho slovesa**

Maria è già tornata? No, ma **deve** arrivare con il treno delle 18:45.

Marta sa už vrátila? Nie, ale má prísť vlakom o 18:45.

obsah

Budúci čas predchádzajúci (predbudúci, zložený) Futuro anteriore

= **budúci dej, ktorý nastane pred iným budúcim dejom** vyjadreným jednoduchým budúcim časom (po „**quando**“, „**dopo che**“, „**appena**“...)

(Appena **sarò arrivato** ti chiamerò. – Akonáhle **budem** 'prichádzajúci', zavolám ti.)

= **neistá domnienka vzťahujúca sa k minulosti** (asi zmeškali vlak... snád' prišli domov...)
(Giorgio si **sarà** perso. Non è ancora arrivato.)

= **essere/avere** (v budúcim čase) + **príčastie minulé významového slovesa**

av rò parlato	av remo parlato	sarò andato/a	saremo andati/e
av rai parlato	av rete parlato	sarai andato/a	sarete andati/e
av rà parlato	av ranno parlato	sarà andato/a	saranno andati/e

obsah

Konjunktív Congiuntivo

= **používa sa na vyjadrenie výzvy, priania, pochybnosti, osobnej mienky, neistoty, domnienky, predpokladu, nádeje, očakávania... a kladie tak do popredia subjektivitu pohľadu**

= **používa sa po slovesách vyjadrujúcich názor a presvedčenie:**

(**penso che...** **credo che...** trovo che... **ritengo che...** sono del parere che... sono dell'opinione che... ho l'impressione che... **immagino che...** **mi sembra che...** mi pare che... sono convinto che... atď.)

= **používa sa po slovesách a výrazoch vyjadrujúcich vôľu, nádej, dovolenie, zákaz:**

(**aspetto che...** **chiedo che...** **domando che...** **concedo a qc che...** **consento a qc che...** **desidero che...** **esigo che...** **ordino a qc che...** **permetto che...** **preferisco che...** **prego che...** **spero che...** **voglio che...** atď.)

= **používa sa po slovesách a výrazoch vyjadrujúcich duševné hnutia, pocit:**

(**sono contento che...** sono felice che... **sono triste che...** sono sorpreso che... **no sopporto che...** **temo che...** **ho paura che...** **mi dispiace che...** mi fa piacere che... mi meraviglio che... mi stupisco che... mi preoccupo che... mi vergogno che... atď.)

= **používa sa po slovesách vyjadrujúcich pochybnosť a neistotu:**

(**dubito che...** **mi domando se...** **non sono sicuro che...** **non so se...** **non capisco come...** atď.)

= *pri sono sicuro che (=100% istota) sa používa normálny prítomný čas!*

= **používa sa po neosobných slovesách a výrazoch:**

(**bisogna che...** **basta che...** **può darsi che...** **non è detto che...** è una vergogna che... **peccato che...** **è meglio che...** è giusto che... **è importante che...** è necessario che... atď.)

= **používa sa po niektorých spojkách a spojkových výrazoch:**

(**prima che...** **senza che...** **in modo che...** **nonostante/sebbene/benché...** = **hoci...** **purché/a patto che/a condizione che...** = **len ak, pod podmienkou, že...** **affinché/perché...** = **aby...** **a meno che...** = **jedine že by...** atď.)

= **pochybovačný a želací konjunktív:**

(**Che stia male?**... **Che sia incinta?**... **Se avessi** ancora 20 anni!... **Magari potessi** fare un mese di ferie!...)

= **ak sa zhoduje podmet hlavnej a vedľajšej vety, používa sa namiesto väzieb s „che“ + konjunktív väzba v neurčitku** (Temo **di avere** la febbre. – **Obávam sa**, že **mám** horúčku.)

= *pri slovách: forse, probabilmente, secondo me, per me sa používa oznamovací spôsob (nie konjunktív)*

Prítomný konjunktív! Congiuntivo presente!

= používa sa **pri vyjadrení súčasného subjektívneho pohľadu na súčasný/budúci dej.**

= **1., 2. a 3. osoba j. č. má rovnaký tvar** (je vlastne rovnaký ako tvar zdvorilostného rozkazu)

= **slovesá, ktoré majú nepravidelný tvar zostávajú väčšinou v tomto tvare aj v konjunktíve** (capisco = capisca, faccio= faccia, vado = vada atď.)

Immagino che lui parta domani. - Domnievam sa že odchádza/odíde zajtra.

Verbi regolari (pravidelné)

slovesá na **-are**

amare

ami amiamo
ami amiate
ami amino

slovesá na **-ere**

vedere

veda vediamo
veda viate
veda vano

slovesá na **-ire**

aprire

apra apriamo
apra priate
apra prano

Verbi irregolari (nepravidelné)

essere

sia siamo
sia siate
sia siano

avere

abbia abbiamo
abbia abbiate
abbia abbiano

dare

dia diamo
dia diate
dia diano

stare

stia stiamo
stia stiate
stia stiano

venire

venga veniamo
venga veniate
venga vengano

volere

voglia vogliamo
voglia vogliate
voglia vogliamo

potere

possa possiamo
possa possiate
possa possano

dovere

debba/deva dobbiamo
debba/deva dobbiate
debba/deva debbano/devano

sapere

sappia sappiamo
sappia sappiate
sappia sappiamo

andare

vada andiamo
vada andiate
vada vadano

Minulý konjunktív! Congiuntivo passato!

= používa sa **pri vyjadrení súčasného subjektívneho pohľadu na ukončený dej v minulom čase**

= **essere/avere v prítomnom konjunktíve + prídavné minulé významového slovesa**

Pare **che** Susi **sia** già **partita**. - Zdá sa, **že** Zuzana už **odišla**.

parlare

abbia parlato abbiamo parlato
abbia parlato abbiate parlato
abbia parlato abbiano parlato

andare

sia andato/a siamo andati/e
sia andato/a siate andati/e
sia andato/a siano andati/e

Konjunktív imperfekta!!! Congiuntivo imperfetto!!!

= používa sa **pri vyjadrení subjektívneho pohľadu z minulosti na súčasnosť**

= **prekladá sa ako prítomný čas**

Credevo che lei parlasse bene il tedesco. (Veril som, že hovorí dobre nemecky.)
 Pensavo che tu non bevessi il vino. (Myslel som, že nepiješ víno.)

Verbi regolari (pravidelné)

slovesá na **-are**

amare

am**assi** am**assimo**
 am**assi** am**aste**
 am**asse** am**assero**

slovesá na **-ere**

vedere

ved**essi** ved**essimo**
 ved**essi** ved**este**
 ved**esse** ved**essero**

slovesá na **-ire**

aprire

apri**ssi** apri**ssimo**
 apri**ssi** apri**ste**
 apri**sse** apri**ssero**

Verbi irregolari (nepravidelné)

essere

fossi fossimo
 fossi foste
 fosse fossero

dare

dessi dessimo
 dessi deste
 desse dessero

stare

stessi stessimo
 stessi steste
 stesse stessero

obsah

Predminulý konjunktív! Congiuntivo trapassato!

= používa sa **pri vyjadrení subjektívneho pohľadu z minulosti na minulosť**
 = **essere/avere v konjunktíve imperfekta + prídavné minulé významového slovesa**

parlare

avessi parlato avessimo parlato
 avessi parlato aveste parlato
 avesse parlato avessero parlato

andare

fossi andato/a fossimo andati/e
 fossi andato/a foste andati/e
 fosse andato/a fossero andati/e

Pareva che Susi fosse già partita. – Zdalo sa, že Zuzana už prišla.

obsah

Porovnanie základných časov Comparazione dei tempi elementari

prítomný čas

budúci čas

minulý čas

presente

futuro semplice

passato prossimo

„r“

essere (byť)

sono **siamo**
sei **siete**
è **sono**

sarò **saremo**
sarai **sarete**
sarà **saranno**

sono stato/a **siamo stati/e**
sei stato/a **siete stati/e**
è stato/a **sono stati/e**

avere (mať)

ho **abbiamo**
hai **avete**
ha **hanno**

avrò **avremo**
avrà **avrete**
avrà **avranno**

ho avuto **abbiamo avuto**
hai avuto **avete avuto**
ha avuto **hanno avuto**

volere (chcieť)

voglio **vogliamo**
vuoi **volete**
vuole **vogliono**

vorrò **vorremo**
vorrà **vorrete**
vorrà **vorranno**

ho voluto **abbiamo voluto**
hai voluto **avete voluto**
ha voluto **hanno voluto**

potere (môcť)

posso	possiamo	potrò	potremo	ho potuto	abbiamo potuto
puoi	potete	potrai	potrete	hai potuto	avete potuto
può	possono	potrà	potranno	ha potuto	hanno potuto

dovere (musieť)

devo	dobbiamo	dovrò	dovremo	ho dovuto	abbiamo dovuto
devi	dovete	dovrai	dovrete	hai dovuto	avete dovuto
deve	devono	dovrà	dovranno	ha dovuto	hanno dovuto

sapere (vedieť)

so	sappiamo	saprò	sapremo	ho saputo	abbiamo saputo
sai	sapete	saprai	saprete	hai saputo	avete saputo
sa	sanno	saprà	sapranno	ha saputo	hanno saputo

andare (ísť)

vado	andiamo	andrò	andremo	sono andato/a	siamo andati/e
vai	andate	andrai	andrete	sei andato/a	siete andati/e
va	vanno	andrà	andranno	è andato/a	sono andati/e

fare (robiť)

faccio	facciamo	farò	faremo	ho fatto	abbiamo fatto
fai	fate	farai	farete	hai fatto	avete fatto
fa	fanno	farà	faranno	ha fatto	hanno fatto

stare (byť, mať sa)

sto	stiamo	starò	staremo	sono stato/a	siamo stati/e
stai	state	starai	starete	sei stato/a	siete stati/e
sta	stanno	starà	staranno	è stato/a	sono stati/e

parlare (hovoriť)

parlo	parliamo	parlerò	parleremo	ho parlato	abbiamo parlato
parli	parlate	parlerai	parlerete	hai parlato	avete parlato
parla	parlano	parlerà	parleranno	ha parlato	hanno parlato

vedere (vidieť)

vedo	vediamo	vedrò	vedremo	ho visto	abbiamo visto
vedi	vedete	vedrai	vedrete	hai visto	avete visto
vede	vedono	vedrà	vedranno	ha visto	hanno visto

partire (odísť)

parto	partiamo	partirò	partiremo	sono partito/a	siamo partiti/e
parti	partite	partirai	partirete	sei partito/a	siete partiti/e
parta	partono	partirà	partiranno	è partito	sono partiti/e

capire (rozumieť)

capisco	capiamo	capirò	capiremo	ho capito	abbiamo capito
capisci	capite	capirai	capirete	hai capito	avete capito
capisce	capiscono	capirà	capiranno	ha capito	hanno capito

obsah

Vyjadrovane prítomnosti Eloquio di presente

= to, čo sa deje v prítomnosti, sa vyjadruje najčastejšie prítomným indikatívom (presente indicativo)

Il presente indicativo sa používa:

- = začiatok deja
- = čo sa deje v určitom momente
- = pretrvávanie alebo pravidelnosť
- = normy, všeobecné pravdy
- = prerozprávanie deja (filmu, vtipu)

Ora lo **vedo** benissimo.
 In questo momento **scrivo** al computer.
Vivo in Italia.
 L'area del quadrato **si ottiene** moltiplicando lato per lato.
 A un certo punto il Titanic **comincia** ad affondare...

Il passato prossimo indicativo sa používa:

- = práve ukončený dej

Ho capito, ho capito...
 ...non c'è bisogno che continui a spiegarmi questa cosa!

Il futuro semplice indicativo sa používa:

- = ako vyjadrenie osobnej pochybnosti

(neistota, obava, nerozhodnosť, oslabenie významu, možnosť, domnienka, súhlas)

- = pomocou jednoduchého budúceho času

Lui **sarà** stanco.

- = fráza so slovesom „dovere“

Lui **deve** essere stanco.

- = zoslabenie slova príslovkou

Forse/probabilmente lui è stanco.

Il condizionale semplice sa používa:

- = ešte nezrealizovaná túžba
- = zdvorilé zjemnenie požiadavky
- = pri dávaní rád
- = zdôraznenie tvrdenia
- = dôsledok teoretickej hypotézy
- = referovanie neoverenej informácie

Andrei in vacanza. / Tu **faresti** questo per me?

Vorrei un caffè.

Dovresti ripensare a quello che hai fatto.

Non **mi comporterai** così al posto tuo!

Tu **mangeresti** anche un elefante.

Quel ministro **sarebbe** corrotto.

Il condizionale composto sa používa:

- = neuskutočiteľná túžba

Avrei guardato volentieri il film che comincia ora, **ma** la mia tv è rotta, purtroppo.

L'imperfetto indicativo sa používa:

- = žiadosť s použitím slovesa volere
- = hypotetické vyjadrenie v prítomnosti

Volevo dirti una cosa. (Vorrei dirti una cosa.)

Se **ero** arrabbiato non **stavo** qui a parlare con te!

obsah

Vyjadrovanie minulosti Eloquio di passato

= to, čo sa stalo v minulosti sa vyjadruje viacerými rozličnými spôsobmi

Il passato prossimo sa používa:

- = ukončený dej v blízkej minulosti

Mia sorella è **andata** nel bosco.

= zdôrazňuje „aktualitu“ minulého deja, určitý vzťah k súčasnosti - oproti passato remoto

Il passato remoto sa používa:

- = využíva sa najmä v písanom prejave, zvlášť ako čas rozprávania (rozprávky, poviedky...)
- = v hovorenej reči sa používa často len na juhu a nepatrne v strede Talianska

- = ukončený dej v ďalekej minulosti

Romeo **si innamorò** di Giulietta.

Luciano B. **scrise** suo libro dal 1900 al 1904.

Il presente indicativo (presente storico) sa používa:

- = ako historické rozprávania a jeho zaktualnenie

Gesù Cristo **nasce** in Palestina e **vive** sempre nell'area dell'attuale Medio Oriente.

Ieri **vado** al ristorante con un'amica e chi **incontro**? Mia mamma.

Il trapassato prossimo indicativo sa používa:

= dej, ktorý bol ukončený pred iným dejom v minulosti, vyjadreným pomocou passato prossimo, passato remoto, imperfetto alebo presente storico

*Siamo andati in quel ristorante perché ci **avevano detto** che era ottimo.*

= gramaticky provokuje k očakávaniu slovesa v passate

= často sa používa na začiatku rozprávania pre vytvorenie nedočkavosti z „rozuzlenia“

***Aveva mantenuto** il suo segreto per anni, ma un giorno, completamente ubriaco parlò con un poliziotto.*

= dej v rovnakom čase v passate nemusí byť vyjadrený, ak je jasné, že sa niečo stalo alebo sa to dá vytušiť

*Ma tu non **avevi capito** tutto?*

= môže sa použiť aj „absolútnym“ spôsobom v rozprávaní, ktoré predpokladá ukončenie

Cappuccetto Rosso **era uscita** di casa, **aveva attraversato** il bosco ed **era arrivata** a casa della nonna. (...e tutti vissero felici e contenti.)

= ak sa rozprávanie rozvíja v presente storico, je možné namiesto trapassato prossimo použiť passato prossimo

*Nel 1990 un giorno apro un giornale e leggo che mio fratello **è stato** arrestato.*

Il trapassato remoto indicativo sa používa:

= menej sa používa

= vyjadruje dej, ktorý sa stal pred iným dejom, ktorý bol vyjadrený v passato remoto

= predchádza tomu **dopo che, quando, appena, finché...**

*Non alzò gli occhi da quel libro finché non **ebbe finito** di leggerlo.*

L' imperfetto indicativo sa používa:

= opis situácie bez časového ohraničenia

***Era** una bella giornata.*

= opis pocitov

***Aveva** paura di essere scoperto.*

= opis zvykov

*La mattina **si svegliava** alle sei.*

= opis fyzický alebo psychický

***Era** alto, **aveva** gli occhi azzurri.*

***Era** nervoso, **aveva** un brutto carattere.*

= opakovanie deja

*Da giovane **andavo** al cinema tutte le domeniche.*

= pri rozprávaní sna

*Ho fatto un sogno: **andavo** in montagna e **arrivavo** su una vetta.*

= fantazijné vyjadrenie (hranie sa detí)

*Facciamo che io **ero** un cow boy e tu **eri** un indiano.*

= niečo čo sa mohlo stať, ale nestalo sa

*Per poco **avevo** un incidente.*

= nezrealizovaná hypotéza a jej dôsledok

*Se mi parlavi **potevo** anche cambiare idea.*

= v rozhovore nepriame vyjadrenie z minulosti

*Ha detto che **lavorava** in una fabbrica.*

= vyjadrenie štýlom „policajného spisu“

*Il sospettato **rientrava** in casa alle 18:45.*

= poetické rozprávanie alebo vzdialené od reality

*Il re **nasceva** in una fredda giornata d'inverno.*

= vyjadrenie situácie z úzkym súvisom z jej minulosťou aj budúcnosťou

*Nel 1998 **era** papa Giovanni Paolo II.*

= namiesto condizionale composto pre vyjadrenie nasledujúceho deja v krátkom čase

*Giorni fa mi ha detto che **veniva**
(sarebbe venuto).*

Il futuro anteriore indicativo vyjadruje:

= pochybnosť

*Quando sono arrivato **saranno state** le tre.*

= neistota

***Avrà capito** quello che gli ho detto?*

= nerozhodnosť

***Avrai pure guadagnato** un bel po',
ma non ti invidio.*

= možnosť

*Se hai lavorato in quell'ufficio **avrà conosciuto**
un sacco di gente.*

= prijatie faktu z minulosti

***Sarò** pure **stato** arrogante, ma non mi pento di
quello che ho detto!*

Il futuro semplice indicativo sa používa:

= pre vytvorenie rozprávačského efektu

= kladie sa do času minulosti ako niečo čo sa stalo v tom čase potom

*Napoleone nacque in una piccola città.
Proprio lui **diventerà** poi il pardone dell'Europa.*

Il condizionale composto sa používa:

= vyjadrenie minulej túžby (ale aj prítomnej/budúcej) nezrealizovanej alebo neuskutočiteľnej

***Sarei andato** in vacanza ma non ho potuto.*

= vyjadrenie dôsledku nezrealizovanej hypotézy

*Gli **avrei dato** tutto (sem e lo avesse chiesto).*

= oznámenie informácie z nejakého prameňa, ale osobne neoverenej (v novinách atď.)

*Quel ministro **sarebbe stato** assassinato
dalla mafia.*

= vytvorenie rozprávačského efektu

*Napoleone nacque in una piccola città. Proprio lui
sarebbe diventato poi il pardone dell'Europa.*

Vyjadrovanie budúcnosti Eloquio di futuro

= to, čo sa stane v budúcnosti sa vyjadruje najčastejšie prítomným časom alebo jednoduchým budúcim časom

Il presente futuro e il futuro indicativo

= rozdiel použitia spočíva predovšetkým vo väčšej či menšej miere pravdepodobnosti realizácie

= **plán, ktorý sa určite zrealizuje** (okrem nepredvídaných okolností) = **il presente**

*Fra 10 anni **mi trasferisco** in campagna.*

= **plán/sen, ktorý by sa snád' mohol zrealizovať** = **il futuro**

*Fra 10 anni **mi trasferirò** in campagna.*

Il futuro anteriore indicativo

= dej v budúcom čase (po *quando, dopo che...*), ktorý **predchádza ďalšiemu deju v budúcom čase**

*Uscirò di casa dopo che tu mi **avrai telefonato**.*

*Quando **avrà concluso** i suoi studi partirà per l'Italia.*

= tiež sa môže použiť v „absolútnom“ význame, keď budúca udalosť (aj keď nie je vyjadrená priamo slovesom) je akokoľvek jasná

*Alle 9:30 **sarò** già **arrivato** a casa da parecchio tempo.*

Il passato prossimo indicativo

= charakterizuje ukončený dej

= dá sa použiť namiesto futuro anteriore (po *quando, dopo che...*), najmä ak je budúci čas vyjadrený prítomným časom

*Esco/Uscirò di casa subito dopo che tu mi **hai telefonato**.*

Il condizionale

Condizionale semplice vyjadruje momentálnu túžbu, vzhľadom na budúcu realizáciu.

***Leggerei** volentieri il giornale se tu me lo andassi a comprare.*

Il condizionale composto vyjadruje túžbu, ktorá sa ale nebude realizovať v budúcnosti (prítomnosť, minulosť.)

avessi già fatto tu). *Hai già fatto quel lavoro? Grazie, io lo **avrei fatto** domani (se non lo*

*Ha detto che **sarebbe partito**.*

L'imperfetto indicativo

= je často alternatívou (najmä v hovorovej reči) ku **condizionale composto**
= ako neuskutočiteľná túžba

*Lo so che ho detto che **volevo** essere sepolto in mare, ma non ora!
Non si preoccupi, tanto domani **dovevo** buttarlo via, questo vestito!
Se potevo domani **venivo**.*

L'imperativo

= imperatív vždy zahŕňa budúci dej

*Parla, scrivi, dormi! (tu)
Parli, scriva, dorma! (Lei)
Non parlare, non scrivere, non dormire!*

I verbi modali

= vo všetkých spojeniach s modálnymi slovesami je zahrnutý budúci dej

*Tu **devi** partire. Ha detto che tu **saresti dovuto** partire.
Le **vuole** mangiare. Ha detto che lei **avrebbe voluto** mangiare.
Noi **possiamo** restare. Ha detto che noi **saremmo potuti** restare.*

Vyjadrovanie pádu v taliančine Casi in italiano

2. pád vyjadrujeme väčšinou predložkou di	= la lezione di italiano, sono di Zilina	<i>koho/čoho</i>
3. pád vyjadrujeme väčšinou predložkou a	= telefono a Paolo	<i>komu/čomu</i>
4. pád predložku nemá	= prendo una birra	<i>koho/čo</i>
6. pád vyjadrujeme väčšinou predložkou di	= parla di lavoro	<i>o kom/o čom</i>

Predložky Preposizioni

Preposizioni di luogo (miesta)

a (ad)	= v, do, k, pri, na	= <u>miesto, smerovanie</u> (a scuola, al mare, alle vacanze) = <u>mestá, malé ostrovy</u> (a Capri, a Palermo)
in	= v, do, na	= <u>miesto, smerovanie</u> (in città, in montagna) = <u>krajiny, národnosti, kontinenty, veľké ostrovy</u> (in Italia)
da	= od, z = u, k	= <u>pôvod, vzdialenosť</u> (da dove sei?, scendere dal treno) = <u>miesto, smerovanie - životné podstatné mená</u> (abito da un amico, vado dal medico)
per	= do = cez, po, na	= <u>smerovanie</u> (l' autobus per Milano) = so slovesami partire, passare (parto per Italia) = <u>pohyb cez určité miesto</u> (l' ho incontrato per le scale)
di	= z, od	(sono di Zilina)
su	= na	= <u>poloha, umiestnenie, nachádzanie sa</u> (sono sulla strada)

Preposizioni di tempo (času)

a	= o, na, v, do	(alle sei, al mezzogiorno, a maggio, dalle tre alle quattro)
in	= v	(nel 1980, in estate)
da	= od	= <u>prebiehajúca udalosť od nejakého času</u> (vivo a Zilina da 3 anni... e ancora ci vivo)
da...a...	= od...do...	= <u>presne určené obdobie</u> (Sergio studia da mattina a sera)
per		= <u>časový úsek</u> (rimango in Italia per due mesi)
di	= v, cez, počas	= <u>časové obdobie</u> (di giorno, d' estate)
fa	= pred	= <u>vyjadrenie určitého obdobia v minulosti</u> (sono arrivato alla stazione 10 minuti fa)
tra/fra	= o, v priebehu	= <u>vyjadrenie určitého obdobia v budúcnosti</u> (il prossimo treno parte fra un' ora)

Altre preposizioni

a	= za, na = na, pre	= <u>pomer</u> (cento alla settimana) = <u>účel</u> (restare a cena)
----------	-------------------------------------	---

= 3. pád „komu/čomu“ (**al** mio amico)
 = spôsob (**a** piedi, fatto **a** mano)
 = pred neurčitkom (cominciare **a** lavorare)

in = **v, na, do, pre**

= spôsob (pagare **in** contanti, andare **in** treno, ballare **in** abito)
 = materiál (collana **in** oro)
 = účel (**in** tuo onore)
 = miera (ci siamo stati **in** quattro)

in = **in** pizzeria
alla = **alla** pizzeria „Vulcano“

(často sa používa **in** ak slovo končí na -ia)
 (ak je už miesto končiace na -ia určené, dáva sa **a**)

da = **od, z**
 = **na, od**
 = **s, za**

= príčina (tremare **dal** freddo)
 = po neurčítom zámene (qualcosa **da** bere)
 = vlastnosť, cena
 (una ragazza **dai** capelli biondi, un vestito **da** un milione)
 = spôsob (si comporta **da** un matto)

= 7. pád „kým/čím“ (dipinto **da** un grande artista)
 = aký, aká, aké je niečo (la macchina **da** corsa, l'abito **da** sera)
 = pred neurčitkom (stanco **da** morire, abbiamo molto **da** fare)

per = **pre**
 = **z, zo**
 = **z, pre**
 = **za**
 = **na, pre**
 = **za**
 = **aby**

= určenie (questo pacco è **per** lui)
 = spôsob (**per** scherzo)
 = príčina (**per** abitudine)
 = cena, miera (lo vendo **per** poco)
 = rozdelenie (due litri **per** persona)
 = hodnotenie (prendo te **per** uno sciocco)
 = s neurčitkom (l'ho fatto **per** aiutarti)

di = **z, zo**
 = **od, z**
 = **o**
 = **ako, než, z**
 = **z, zo**

= z akého materiálu (il tavolo è **di** legno)
 = príčina (morire **di** fame)
 = téma (parlare **di** moda)
 = pri stupňovaní (è meglio **di** me, è il più bello **di** tutti)
 = zmena stavu (**di** città in città)

= 2. pád „koho/čoho“ (la casa **di** mia madre)
 = „s kým/čím“ (siete contenti **di** Luigi?)
 = pred neurčitkom (decidere **di** fare)
 = špecifikácia (il professore **d** inglese)
 = spôsob „ako“ (ti abbraccio **di** cuore = *srdečne*)
 = pred príd. menom po neurčítom zámene (qualcosa **di** carino)

su = **o**

= téma (discutere **su** un tema)

Preposizioni articolate (predložky spojené s členom)

	+il	+lo	+la	+i	+gli	+le	+l'
di	del	dello	della	dei	degli	delle	dell'
a	al	allo	alla	ai	agli	alle	all'
da	dal	dallo	dalla	dai	dagli	dalle	dall'
in	nel	nello	nella	nei	negli	nelle	nell'
su	sul	sullo	sulla	sui	sugli	sulle	sull'

obsah

Aký? Come/che/quale?

Come? (Aký/aká/akí/aké?) = **aká kvalita/vlastnosť?**

www.ruksak.sk

= je **nemenné** a stojí vždy pred slovesom

Com 'è il vino italiano? Buono.

Come sono? Simpatici.

Che? (Aký/aká/ktorý/ktorá/čo za...?) = **aký druh/typ?**

= je **nemenné** a stojí vždy v spojení s podstatným menom

Che sport ti piace? Il calcio.

Che lingua parli? Italiano.

Quale? (ktorý/ktorá/aký/aká?) = **ktorý z ostatných?**

= **mení sa podľa čísla**, pred slovesným tvarom è stráca koncové e.

Quale è la sua macchina? La sua macchina è questa?

Quali città italiane conosci?

Qual è il vostro hobby? Lo sport. (druh)

x

Com 'è il vostro hobby? Bellissimo. (vlastnosť)

obsah

Ten, pekný Quello, bello

= **menia svoj tvar** ako určitý člen

quel ragazzo
quello studente
quall 'aereo
quella ragazza
quell 'isola

quei ragazzi
quegli studenti
quegli aerei
quelle ragazze
quelle isole

bel ragazzo
bello studente
bell 'aereo
bella ragazza
bell 'isola

bei ragazzi
begli studenti
begli aerei
belle ragazze
belle isole

obsah

Veľa, málo, toľko, priveľa Molto, poco, tanto, troppo

= ak sú v spojení s podstatným menom, majú funkciu prídavných mien (zhodujú sa v rode a čísle)

Quant**o** lavoro?
Quant**a** frutta?
Quant**i** libri?
Quant**e** riviste?

molto**o**
molta**a**
molti**i**
molte**e**

poco**o**
poca**a**
pochi**i**
poche**e**

tanto**o**
tanta**a**
tanti**i**
tante**e**

tropp**o**
tropp**a**
troppi**i**
tropp**e**

obsah

Krátenie vedľajších predmetných viet Abbreviazione delle frasi oggettive e secondarie

= ak je podmet vedľajšej vety predmetom hlavnej vety (rovnaká osoba), krátime vedľajšiu predmetnú vetu

= **di + infinitív**

Ti prego **di tornare** presto a casa.

Gli dico sempre **di non farlo**.

Gli ripeto sempre **di non dimenticarlo**.

Gli ha detto **di venire**.

(prosím teba, aby si sa ty vrátil = 2. osoba)

(hovorím jemu, aby to on nerobil = 3. osoba)

Povedal mu, aby prišiel.

Krátenie vedľajších účelových viet Abbreviazione delle frasi finali

= ak má veta hlavný i vedľajší podmet rovnaký (krátenie infinitívnou väzbou) = prečo? za akým účelom?

= **per + infinitív**

Ho cominciato a lavorare **per potermi sposare**.

Já (podmet) som začal pracovať, aby som sa ja (podmet) mohol oženiť.

Per fare la guida bisogna avere buoni nervi.

Na to, aby človek mohol robiť sprievodcu, musí mať dobré nervy.

Per realizzare i propri sogni non c'è che un modo: svegliarsi.

K tomu, aby človek mohol uskutočniť svoje sny, je potrebné jediné: prebudiť sa.

Devi prendere un taxi **per non arrivare** tardi.

Musíš ísť taxíkom, aby si neprišiel neskoro.

Per dire la verità... *Aby som povedal pravdu...*

Gli ha telefonato **per dirglielo**. *Telefonoval mu, aby mu to povedal.*

Zápor Negazione

= na negáciu používame zápornku **non**

= ak stojí **nessuno, nemmeno, mai, niente...** pred slovesom, nedáva sa už zápornka **non**

= ak stojí **nessuno** pred podstatným menom, má koncovky ako neurčitý člen (nessun lavoro, nessuno studente, nessuna donna, nessun'altra idea...)

nessuno + sloveso = „nikto“

Nessuno è contento. (Nikto nie je spokojný.)

nessuno + podstatné meno = „žiadny“ Nessun uomo è contento. (Žiadny človek nie je spokojný.)

Non vedo nessuno.

Nevidím nikoho.

Nessuno lavora.

Nikto nepracuje.

Nemmeno lui lavora.

Ani on nepracuje.

Non... più.

Už nie.

Mio padre **non** lavora **più**. Môj otec už nepracuje.

Prianie Augurio

= pred podstatným menom sa pridá prídavné meno dobrý (buono)

Buon giorno.

Dobrý deň (prajem).

Buon compleanno!

Všetko najlepšie k narodeninám!

Buon Natale!

Krásne Vianoce (prajem)!

Buon Pasqua!

Veselú veľkú noc (prajem)!

Buona lezione!

Uži si lekciu/nech sa ti páči lekcia.

Buon concerto!

Uži si koncert/nech ti to vyjde (tvoj koncert).

Vzťažné zámená „che“, „cui“, „chi“, „il quale“ Pronomi relativi

= nemenné zámená „che/cui/chi“ sa používajú na spájanie viet, ktoré majú spoločnú osobu

Mia sorella Silvia arriva domani.
Mia sorella Silvia vive a Milano.
 Mia sorella, **che** vive a Milano, arriva domani.

John è inglese.
 Io lavoro con John.
 John, **con cui** lavoro, è inglese.

= zámeno „che“ sa používa na spájanie priameho podmetu a predmetu bez predložky

La ragazza **che** parla con lui è amica mia.
 Le scarpe **che** porto sono tedesche.

= zámeno „cui“ sa používa na spájanie nepriameho predmetu s predložkou
= vždy po predložke (con, di, a, da, in, su, per, tra, fra)

Il paese **da cui** provengo è piccolissima.
 La ditta **a cui** dobbiamo telefonare si trova in Milano.

= zámeno „cui“ ako privlastňovacie = 2. pád (ktorého, ktorej, ktorých)
= určitý člen + cui

Quella ragazza, **la cui** madre hai incontrato ieri, è una mia amica.

= zámeno „chi“ nahrádza „tutti quelli che“, „la persona che“... (používa sa často v prísloviach)
= sloveso po „chi“ je vždy v 3. osobe j.č.

Non sopporto **chi** parla mentre mangia!
 Di solito **chi** fa una vita sana vive più a lungo.

Chi dorme non piglia pesci.
Chi va piano va sano e va lontano.

= zámeno „il quale“ môže nahradiť zámeno „che“ alebo „cui“
= nie je nemenné, čiže sa musí zhodovať s podstatným menom, ktoré nahrádza
= il quale, la quale, i quali, le quali
= v hovorovej reči sa používa viac „che“ ako „il quale“

Ha visto Marco, **che** mi ha raccontato tutto.
 Ha visto Marco, **il quale** mi ha raccontato tutto.

L'auto **con cui** sono venuto è a nollegio.
 L'auto **con la quale** sono venuto è a nollegio.

I vicini, **con cui** avevo davvero un bel rapporto, hanno traslocato.
 I vicini, **con i quali** avevo davvero un bel rapporto, hanno traslocato.

Zámená Pronomi

Pronomi riflessivi (zvrtné) = sa, si

mi	ci
ti	vi
si	si

Prízvučné osobné zámená

(per) me	(pre) mňa	(per) noi	(pre) nás
(per) te	(pre) teba	(per) voi	(pre) vás
(per) lui/lei/Lei	(pre) neho/ňu/Vás	(per) loro	(pre) nich

(per) **sé** (pre) seba (= zvrtné zámeno)

Cerco te , non lei .	(pre zdôraznenie priameho predmetu)
Hai parlato con loro ?	(po predložkách)
Parla troppo di sé .	(po predložkách)
Lavora come me .	(po „come“)
Povero me! Beato te!	(po zvolaniach)

Pronomi diretti (priame) = 4. pád (koho, čo)

mi	mňa, ma	ci	nás
ti	teba, ťa	vi	vás
lo	jeho, ho, to	li	ich (mužské)
la	ju	le	ich (ženské)
La	Vás		

Pronomi diretti (priame) con participio passato (s príchastím minulým)

= v 1. a 2. osobe sa môže a nemusí zhodovať koncovka slovesa so zámenom
= v 3. osobe sa musí zhodovať koncovka slovesa so zámenom

mi	mi ho lavat o/a	ci	ci ha vist o/i
ti	ti ho amat o/a	vi	vi ha vist o/i
lo	l'ho lett o	li	li ho lett i
la	l'ho lett a	le	le ho lett e

Ak predchádza predmet pred slovesom, musí sa opakovať ešte raz tvarom osobného zámena!

Lui non **lo** conosco. = Jeho nepoznám.

La partita può sequir**la** alla TV. = Zápas môžete pozerať v televízii.

Pronomi indiretti (nepriame) = 3. pád (komu, čomu)

mi	mne, mi	ci	nám	(a me	a noi)
ti	tebe, ti	vi	vám	(a te	a voi)
gli	jemu, mu	gli	im (mužské)	(a lui/lei/Lei	a loro)
le	jej	gli	im (ženské)		
Le	Vám				

Gli devi telefonare. / Devi telefonar**gli**. (= dve možnosti pri zložených slovesách)

Pronomi indiretti con pronomi diretti = pronomi combinati !!!

mi	(mne)	+	lo, la, li, le	= me lo, me la, me li, me le
ti	(tebe)	+	lo, la, li, le	= te lo, te la, te li, te le
gli/le	(jemu/Vám)	+	lo, la, li, le	= glielo, gliela, glieli, gliele
ci	(nám)	+	lo, la, li, le	= ce lo, ce la, ce li, ce le
vi	(vám)	+	lo, la, li, le	= ve lo, ve la, ve li, ve le
gli	(im)	+	lo, la, li, le	= glielo, gliela, glieli, gliele

Mi dai quel libro? Dáš mi tú knihu?
 Me lo dai? Dáš mi ju/to?

Te lo do. Dám ti to. Gliela scriverò. Napíšem jej.
 Glielo dico. Poviem mu to. Ce le comprate? Kúpíte nám ich?
 Hai un foglio di carta? Sì, **ce l'ho**. Máš list papiera? Áno, **mám ho**.
 Avete le sue lettere? Sì, **ce le abbiamo**. Máte jej listy? Áno, máme ich.

= v spojení s infinitívom (sú dve možnosti pri zložených slovesách)

Puoi darmi la rivista? **Te la** posso dare. Posso dar**te la**.
 Vuoi mostrarmi le foto? Puoi darmela? Me la puoi dare?
 Vuoi mostrarmi le foto? Vuoi mostrarmele? Me le vuoi mostrare?

Accordo del participio passato con il complemento oggetto

(zhoda príchastia minulého s priamym predmetom)

= v passate prossime v 3. osobe je povinná, v ostatných osobách dobrovoľná)

Ieri ho incontrato Marco. **L'**ho salut**o**. (**Lo** ho salut**ato**.)
 Ieri ho incontrato Gina. **L'**ho salut**a**. (**La** ho salut**ata**.)
 Ieri ho incontrato i miei amici. **Li** ho salut**ati**.
 Ieri ho incontrato le tue amiche. **Le** ho salut**ate**.

Angela, ti ho visto ieri a scuola! = Angel**a**, ti ho vist**a** ieri a scuola!
 Ragazzi, vi ho visto ieri a scuola! = Ragazz**i**, vi ho vist**i** ieri a scuola!
 Ragazze, vi ho visto ieri a scuola! = Ragazz**e**, vi ho vist**e** ieri a scuola!

Ci hanno mostrato **la** loro casa. **Ce l'**hanno mostr**ata**.
 Gli hai dato **i** francobolli? No, non gliel**i** ho dat**i**.
 Mi hai comprato dell**e** arance? Sì, **te ne** ho comprat**e** molte.

Mi sono lavata le mani. **Me le** sono lavat**e**.

= príslovka miesta v spojení so zámenom

Hai messo la frutta nel frigo? Certo, **ce l'**ho mess**a**.
 Hai messo le scarpe nello zaino? Sì, **ce le** ho mess**e**.

= v spojení so slovesom avere sa pre osobné zámeno lo, la, li, le vkladá častica ci, ktorá sa mení v ce

Hai un foglio di carta? Sì, **ce l'ho**.
 Hai il passaporto? Sì, **ce l'ho**.
 Avete le sue lettere? Sì, **ce le abbiamo**.

Pronomi riflessivi con pronomi diretti = pronomi combinati

mi	+	lo, la, li, le	= me lo, me la, me li, me le
ti	+	lo, la, li, le	= te lo, te la, te li, te le
si	+	lo, la, li, le	= se lo, se la, se li, se le
ci	+	lo, la, li, le	= ce lo, ce la, ce li, ce le
vi	+	lo, la, li, le	= ve lo, ve la, ve li, ve le
si	+	lo, la, li, le	= se lo, se la, se li, se le

Se lo compra. Kúpi sa to.
 Ce lo compriamo. Kúpime si to.

Zhoda príchastia minulého s priamym predmetom ???

V passate prossime sa príčastie minulé zhoduje s priamym predmetom (= 4. pád), ak stojí pred slovesom. Táto zhoda je povinná, ak je predmet vyjadrený zámenami **la, li, le** a najmä časticou **ne**.

Ecco il giornale.	L' hai letto?	Čítal si ho?
Ecco la sua poesia.	L' hai letto?	Čítal si ju?
Ecco i libri.	Li hai letti?	Čítal si ich?
Ecco le sue poesie.	Le hai letto?	Čítal si ich?

Pozor na rozlišovanie priameho (4. pád) a nepriameho (3. pád) predmetu:

Hai visto Lucia?

Sì, l'ho visto, ma non **le** ho detto niente.

Áno, videl som **ju**, ale nepovedal som **jej** nič.

Queste cose **gli** ho comprate adesso.

Tuo padre **gli** aveva comprato.

obsah

Častica „ci“ Particella „ci“

= používa sa **pri predložkách a, su, in, con** (nahrádza ich)

= dáva sa vždy pred sloveso (pri zložených slovesách na koniec významového slovesa)

Particella „ci“ con significato locativo (s významom miesta)

Vai **al** cinema? Sì, **ci** vado. Io voglio andarci.

C' è una famosa università.

Ci sono molti studenti.

A Torino **c'** è un' università.

A Torino **ci sono** molte macchine.

Ci sono molti studenti a Pisa?

Quanti stranieri **ci sono** a Capri?

= *príslovka miesta „ci“ stojí vždy pred slovesom*

Particella locativa (častica miesta) „ci = tam“ con i pronomi diretti (s priamymi zámenami)

mi + ci = **mi ci**

ci + ci = **ci**

ti + ci = **ti ci**

vi + ci = **vi ci**

ci + lo = **ce lo**

ci + li = **ce li**

ci + la = **ce la**

ci + le = **ce le**

Chi ti porta **a** casa? **Mi ci** porta mio padre.

Non sopporto i gatti **sul** letto, invece **ce li** trovo sempre.

Noi dobbiamo andare **alla** stazione. Chi **ci** porta? („ci“ sa tu nedáva dvakrát!)

Per sostituire una parola introdotta dalla preposizione a, su, in, con (nahradenie slov s predložkami)

Tu credi **all'** oroscopo? Io non **ci** credo.

Mi piacciono le corse **dei** cavalli ma non **ci** scommetto mai.

Tu credi **in** Dio? No, non **ci** credo.

Sei uscito **con** Rita ieri? No, **ci** esco stasera.

Ci conto. (Počítam s tým.)

Ci sto. (Som za.)

Nella risposta ad una domanda con il verbo „avere“ (odpoveď na otázku s avere, v hovorovej reči)

Scusi signore, ha il passaporto? Sì, **ce** l'ho.
Hai un po' di soldi? No, non **ce** li ho.

Ci vuole, ci vogliono... (= „je treba...“, „to chce...“)

Ci vuole = je treba

Ci vuole più coraggio.	Je treba viac odvahy.
Ci vorrebbe più coraggio.	Bolo by treba viac odvahy.
Ci vogliono molti soldi.	Je treba viac peňazí.
Ci vorrebbero molti soldi.	Bolo by treba viac peňazí.

obsah

Častica „ne“ Particella „ne“

= používa sa **pri predložkách di, da**
 = pre vyjadrenie množstva, počtu... (z nich, z nej, z toho, o nich...)

Vuoi ancora della torta? Grazie, ne prendo ancora un po'.	(= z nej)
<u>Quanti panini</u> vuoi? Ne voglio due.	(= z nich)
<u>Lo sport</u> non mi interessa, quindi non ne parlo mai.	(= o ňom)
È entrata <u>al bar</u> e ne è uscita subito dopo.	(= z neho)
Parlate del programma di ieri? Ne parliamo da stamattina.	(= o ňom/o tom)
Non sono <u>capaci di</u> farlo. No ne sono capaci.	(= toho)
Siete <u>contenti di</u> Luigi? Ne siamo contenti.	(= s ním)
Ecco <u>un romanzo interessante</u> . Non ne conosco l'autore.	(= jeho)
<u>Marco</u> ha vinto dieci milioni. Che ne dici?	(= naňho/na to)

So slovom **tutto/a/i/e** sa nepoužíva častica **ne** ale priame zámenná **lo/la/li/le**:
 Quanti panini vuoi? **Li** voglio **tutti**. (**Ne** voglio due.)

= častica „ne“ sa môže pripájať k neurčitku
 Non vuole parlar**ne** più. (Nechce o tom už hovoriť.)
 Non deve saper**ne** nulla. (Nesmie o tom nič vedieť.)

Častica „ci“ s časticou „ne“

= ci + ne = ce ne

Quanti libri hai messo nella borsa? **Ce ne** ho messi tre. (tu + ich/z nich)

Častica „ne“ s nepriamymi a zvratnými zámenami

mi + ne = me ne	mi + ne = me ne
ti + ne = te ne	ti + ne = te ne
gli/le + ne = gliene	si + ne = se ne
ci + ne = ce ne	ci + vi = ce ne
vi + ne = ve ne	vi + ne = ve ne
gli + ne = gliene	si + ne = se ne

obsah

Sloveso „andarsene“ a „farcela“ Verbo „andarsene“ e „farcela“

Andarsene = odísť, stratiť sa, zomrieť

me ne vado	odchádzam	ce ne andiamo	odchádzame
te ne vai	odchádzaš	ve ne andate	odchádzate
se ne va	odchádza	se ne vanno	odchádzajú

Perché **te ne vai?** **Me ne vado** perché...
Perché devi **andartene?** Devo **andartene** perché...

Passato prossimo = **me ne sono andato/a**

Farcela = zvládnuť to, dokázať to

ce la faccio	zvládnem to	ce la facciamo	zvládneme to
ce la fai	zvládneš to	ce la fate	zvládnete to
ce la fa	zvládne to	ce la fanno	zvládnu to

obsah

Porovnávanie (komparatív = 2. stupeň) Comparativo

Porovnávanie podstatných mien a osobných zámen

= **più... di, meno... di, migliore/peggiore di**

Il treno è **meno** veloce **dell'** aereo.

Tu sei **più** bella **di** lei.

Il mio appartamento è **più** piccolo **del** tuo.

Vlak je pomalší ako lietadlo.

Ty si krajšia ako ona.

Môj byt je menší ako tvoj.

Le mie idee sono **migliore delle** tue.

Il tuo compito è **peggiore del** nostro.

Moje myšlienky sú lepšie ako tvoje.

Tvoja domáca úloha je horšia ako naša.

Porovnávanie podstatných mien a osobných zámen s predložkou

= **più... che, meno... che**

Anna è **più** gentile con me **che** con te.

Tengo **più** al mio cane **che** a mia moglie.

Anna je láskavejšia ku mne ako k tebe.

Je mi bližší pes ako moja žena.

Porovnávanie prídavných mien, sloviac, prísloviac, množstva

= **più... che, meno... che**

Quell' uomo è **più** largo **che** alto.

Leggere è **più** interessante **che** guardare la TV.

Sarai **più** comodo là **che** qua.

In Italia ci sono **meno** uomini **che** donne.

obsah

Superlatív relativný (3. stupeň) Superlativo relativo

= **určitý člen + più/meno + di/fra**

La Sicilia è la regione più grande d' Italia.

Superlatív absolútny Superlativo assoluto

= koncovka -issimo na prídavnom mene

In estate in Sicilia fa caldissimo. = *Leto na Sicílii je veľmi teplé.*

Lucia canta benissimo. = *Lucia spieva veľmi dobre/výborne/prekrásne.*

= zdvojenie prídavného mena

Questa casa è piccola piccola.

= s použitím tutto/a/i/e

Ieri Maria era tutta contenta.

= s predložkami stra-, super-, arci-, iper-...

Voglio un uomo straricco e superdotato!

Pravidelné stupňovanie Comparazione regolare

Buono (dobrý)
Grande (veľký)

più buono (lepší)
meno grade (menší)

il più buono/buonissimo (najlepší)
il meno grande (najmenší)

1. stupeň

2. stupeň (porovnávanie = **di** pred podstatným menom a zámenom, **che** v ostatných prípadoch)

Marco è **più** grande **di** me.

Paolo è **meno** grande **di** Marco.

Il vestito di Maria è **più** elegante **di** quello di Lucia.

Marco je väčší než ja.

Paolo je menší než Marco.

Šaty Márie sú elegantnejšie ako tie Luciine.

È **più** facile parlare **che** lavorare.

In pullman il viaggio è **più** comodo **che** in treno.

Je ľahšie hovoriť ako pracovať.

V autobuse je cestovanie pohodlnejšie ako vo vlaku.

3. stupeň relatívny (porovnávanie s okolím = **di, tra**)

Marco è **il più** grande **di** tutti.

Paolo è **il meno** grande **di** tutti.

È **il più** grave problema **di** questo momento.

Maria è **la più** sincera **tra** le mie amiche.

La Scala è **il più** celebre teatro del 'Italia.

Marco je najväčší zo všetkých.

Paolo je najmenší zo všetkých.

Je to najväznejší problém tejto chvíle.

Mária je najúprimnejšia medzi mojimi kamarátkami.

La Scala je najslávnejšie divadlo v Taliansku.

3. stupeň absolútny

Ha degli occhi **bellissimi**.

È **simpaticissimo**.

Má krásne oči.

Je veľmi sympatický.

Nepravidelné stupňovanie Comparazione irregolare

1. stupeň
buono

2. stupeň
migliore

3. stupeň
il migliore

absolútny superlatív
ottimo

cattivo/brutto	peggiore	il peggiore	il peggiore	pessimo
grande	maggiore	il maggiore	il maggiore	massimo
piccolo	minore	il minore	il minore	minimo
alto	superiore	il superiore	il superiore	supremo
basso	inferiore	l' inferiore	l' inferiore	infimo

obsah

Základné číslovky, počítanie

Numerali cardinali, conto

= číslovky sú v taliančine nemenné, okrem jeden/jedna (tá sa zhoduje s tvarom neurčitého člena = un signore, una ragazza)
= k číslovkám sa počítaný predmet pripája bez predložky = tre fratelli, otto ragazze

0	zero	11	undici	21	ventuno	40	quaranta
1	uno/una	12	dodici	22	ventidue	50	cinquanta
2	due	13	treddici	23	ventitre	60	sessanta
3	tre	14	quattordici	24	ventiquattro	70	settanta
4	quattro	15	quindici	25	venticinque	80	ottanta
5	cinque	16	sedici	26	ventisei	90	novanta
6	sei	17	diciassette	27	ventisette	100	cento
7	sette	18	diciotto	28	ventotto	101	centouno/cento e uno
8	otto	19	diciannove	29	ventinove	500	cinquecento
9	nove	20	venti	30	trenta	923	novecentoventitré
10	dieci						
1000	mille	1500	millecinquecento	2000	duemila	2500	duemilacinquecento
1000000	un milione	1000000000	un miliardo				
2000000	due milioni	2000000000	due miliardi				
cento euro	un milione di euro	un miliardo di euro					

Quanto fa?

Kofko to je?

addizione	sčítavanie	(plus = più)	3+3=6	tre più tre fa sei
sottrazione	odčítavanie	(mínus = meno)	6-3=3	sei meno tre fa tre
moltiplicazione	násobenie	(krát = per)	3x3=9	tre per tre fa nove
divisione	delenie	(delené = diviso)	6:2=3	sei diviso (per) due fa tre

obsah

Radové číslovky

Numerali ordinali

= radové číslovky v spojení s podstatným menom majú člen a menia sa v rode i čísle
= la terza casa, i primi giorni, le prime letture
= nepíše sa za nimi bodka, ale ^{o/a}

1°	il primo	11°	l'undicesimo	21°	il ventunesimo
2°	il secondo	12°	il dodicesimo	22°	il ventiduesimo
3°	il terzo	13°	il tredicesimo	23°	il ventitreesimo
4°	il quarto	14°	il quattordicesimo	24°	il ventiquattresimo
5°	il quinto	15°	il quindicesimo	25°	il venticinquesimo
6°	il sesto	16°	il sedicesimo	26°	il ventise(i)esimo
7°	il settimo	17°	il diciassettesimo	27°	il ventisettesimo
8°	l'ottavo	18°	il diciottesimo	28°	il ventottesimo

9° il nono 19° il diciannovesimo 29° il ventinovesimo
 10° il decimo 20° il ventesimo 30° il trentesimo

(v ženskom rode 1^a = la prima, 2^a = la seconda...)

obsah

Zlomky, percentá, desatinné čísla Frazioni, percentuali, numerali decimali

= zlomky sa tvoria z **radových čísel** (okrem 1/2)

1/2	un mezzo (una metà)	1/7	un settimo
1/3	un terzo	1/8	un ottavo
1/4	un quarto	1/9	un nono
1/5	un quinto	1/10	un decimo
1/6	un sesto	1/100	un centesimo

un quarto d'ora štvrť hodiny
un terzo degli abitanti tretina obyvateľov
tre quarti delle case tri štvrtiny domov
 Mi dia **tre quarti di** chilo di quel pezzo di manzo là.

= percentá sú vždy s určitým členom **il/l'**

Qual è **la percentuale** dei giovani nella popolazione?
Il 60 per cento degli studenti parla inglese.
 L'aumento **dall'80 al 100 per cento**.
Il 30% delle donne lavora.
 30 donne su 100 lavorano.

Koľko percent obyvateľstva tvoria mladí?
 60% študentov hovorí anglicky.
 Zvýšenie z 80 na 100%.
 30% žien pracuje.
 30 zo 100 žien pracuje.

= desatinná čiarka sa povie **virgola**

10,8 dieci **virgola otto**
1,58 uno **virgola cinquantotto**

obsah

Váha, miera, objem Peso, misura, capacità

Quanto pesa? Koľko to váži?

g = **grammo** t = **tonnellata**
 kg = **chilo(grammo)** dkg (dekagram) = **un etto** (due etti)

Quanto misura? Koľko to meria?

mm = **millimetro** m = **metro** km² = **chilometro quadrato**
 cm = **centimetro** km = **chilometro** m³ = **metro cubo**

Quant'è lungo? Aké je to dlhé?
Quant'è largo? Aké je to široké?
Quant'è alto? Aké je to vysoké?

Quanti chilometri ci sono da qui a Roma? Koľko kilometrov je to odtiaľto do Ríma?

Quant'è la capacità?

l = **litro** polliter = **mezzo litro** dcl = **decilitro**

obsah

Hodiny Ore

= pri vyjadrovaní hodín sa dáva **pred číslicu určitý člen**
 = v bežnej reči sa používa **un quarto** – štvrt', **mezzo/mezza** – pol, **tre quarti** – trištvрте
 = minúty sa pripočítavajú, za polovicou sa môžu aj odpočítavať pomocou **meno**
 = v úradnom hlásení (na stanici, v rádiu...) sa používajú len minúty, ktoré sa pripočítavajú

l'ora (f.) = hodina **la mezz'ora** = polhodina **il minuto** = minúta **il secondo** = sekunda

Che ore sono?

Kofko je hodín?

È l'una (ora).	Je jedna hodina.
Sono le due (ore).	Sú dve hodiny.
Sono le tre un quarto.	Je štvrt' na štyri.
Sono le tre e mezzo/mezza.	Je pol štvrtej.
Sono le tre e trentacinque.	Je pol tretej aj päť minút./Je 3:35.
Sono le quattro meno venticinque.	Je pol tretej aj päť minút./Je 3:35.
Sono le (ore) diciannove e trenta (minuti).	Je devätnásť hodín a tridsať minút./Je pol ôsmej večer.
Il treno arriva alle venti e quarantacinque.	Vlak príde o 20:45.

obsah

Dátum, mesiace, dni v týždni, vyjadrenie času Data, mesi, giorni della settimana, esprimere il tempo

= **pre vyjadrenie dátumu sa používajú základné číslovky** (s výnimkou prvého dňa v mesiaci)
 = pred číslovku sa dáva **určitý člen**

Quanti ne abbiamo oggi?

Kofkého je dnes?

Oggi è il tre aprile.	Dnes je tretieho apríla.
È nato il 21 (ventuno) maggio.	Narodil sa 21. mája.
È nata il primo (1 ^o) febbraio.	Narodila sa prvého februára.
È nata il due marzo.	Narodila sa druhého marca.

I dodici mesi dell'anno:

gennaio	január	luglio	júl
febbraio	február	agosto	august
marzo	marec	settembre	september
aprile	apríl	ottobre	október
maggio	máj	novembre	november
giugno	jún	dicembre	december

in gennaio/**a** gennaio (v januári)

= názvy dní sa používajú **väčšinou bez člena** (*Lunedì vado in Italia* = tento pondelok)
 = ak stojí u mena dňa určitý člen, znamená to opakovanie deja (*Il lunedì vado a Praga* = každý pondelok)
 = ak sa označuje len rok, používa sa predložka **nel** (*È morto nel 2020.*)

I sette giorni della settimana:

lunedì	pondelok
martedì	utorok
mercoledì	streda
giovedì	štvrtok
venerdì	piatok
sabato	sobota
domenica	nedeľa

lunedì = v pondelok (teraz v pondelok)
il lunedì = v podelok (každý pondelok)
di lunedì = v pondelok (každý pondelok)

il decennio	desaťročie
il secolo	storočie

Vyjadrenie času

= pred (fa, scorso + ieri, avantieri), dnes (oggi), po (fra, prossimo + domani, dopodomani)

È tornato tre mesi **fa**.
 Torna **fra** un mese.
 Ha telefonato **ieri**.
 Domani gli telefono.
 Lo faccio **dopodomani**.
 Hanno pagato **la settimana scorsa**.
 Il corso comincia **la settimana prossima**.
 Me l'ha detto **avantieri**.

Vrátil sa **pred** troma mesiacmi.
 Vrátí sa **za** mesiac.
Včera volal.
Zajtra mu zavolám.
 Urobím to **pozajtra**.
 Zaplatili **minulý týždeň**.
 Kurz začne **budúci týždeň**.
 Povedal mi to **predvčerom**.

obsah

Zdrobneliny, zväčšeniny **Diminutivi, ingrandimenti**

= **zdrobneliny** sa tvoria v taliančine väčšinou príponami:

-etto/a

Il libro	il libretto	(knižka)
Il quadro	il quadretto	(štvorček)
La scarpa	la scarpetta	(topánočka)
La casa	la casetta	(domček)

-ino/a

Il ragazzo	il ragazzino	(chlapček)
Il vestito	il vestitino	(šatôčky)
La ragazza	la ragazzina	(dievčatko)
La strada	La stradina	(ulička)

= **zväčšeniny** sa tvoria v taliančine väčšinou príponami:

-one

La maglia	la maglione	(sveter)
L'ombrello	l'ombrellone	(slnečník)
La scarpa	lo scarpone	(pevná topánka)
La porta	il portone	(domové dvere)